

Internationale Kommission zum Schutz des Rheins
Commission Internationale pour la Protection du Rhin
Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn

Respons van de ICBR / het Coördineringscomité Rijn op de standpunten van de ngo's t.a.v. het beheerplan van het internationaal stroomgebieddistrict Rijn

Het ICBR-secretariaat heeft voor 22 juni 2009 drie ngo-standpunten t.a.v. het ontwerp van het beheerplan van het internationaal Rijndistrict ontvangen: van IAWR, BUND en Grüne Liga als lid van het Europees Milieubureau (EEB). De Duitse en Franse delegatie hebben over dit onderwerp ook een brief gekregen van het Havenbedrijf Rotterdam.

De ICBR en het Coördineringscomité hebben de kernelementen van de ngo-standpunten uitvoerig besproken in het kader van de afronding van het beheerplan en hierop een afgestemde respons geformuleerd. Deze respons is de bovengenoemde ngo's in een brief te kennen gegeven en wordt bij dezen beschikbaar gesteld conform Richtlijn 2003/4/EG van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2003 inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie en tot intrekking van Richtlijn 90/313/EEG van de Raad ("Århus").

De belangrijkste punten en antwoorden zijn samengevat in hoofdstuk 9 van het stroomgebiedbeheerplan (deel A). Waar nodig en zinvol is in de betreffende hoofdstukken van het beheerplan een korte aanduiding opgenomen waarbij is ingegaan op de ingebrachte ngo-standpunten.

Respons op de ter sprake gebrachte punten

1. Interpretatie van de goede ecologische kwaliteit t.a.v. de chemische belasting en doelstelling om de inspanning bij de drinkwaterzuivering te reduceren (oppervlaktewater en grondwater)

IAWR: Antropogene belastingen dienen te worden gereduceerd tot ongevaarlijke sporenc concentraties onder 0,1 µg/l (vgl. memoranda).

BUND, EEB, GRÜNE LIGA: Ondersteunen de ingebrachte bezwaren van de IAWR.

Respons:

Er dient onderscheid te worden gemaakt tussen "politieke doelstellingen" en "operationele doelstellingen". Voor stoffen die een relatie hebben met landbouw wordt verwezen naar het gestelde onder 1.2 IAWR.

Tijdens de Rijnministersconferentie van 2007 hebben de Rijnsoeverstaten in de ICBR de opdracht gekregen een gemeenschappelijke en uitgebreide strategie uit te werken ter reductie en ter voorkoming van de lozing van microverontreinigingen afkomstig van de waterafvoer uit verstedelijkte gebieden en andere bronnen op de Rijn en zijn zijrivieren. Bij deze werkzaamheden wordt er rekening gehouden met de stofgroepen die in de ngo-standpunten worden genoemd. Benadrukt wordt dat de meer dan 100.000 afzonderlijke stoffen of verbindingen die voorkomen in het Rijnstroomgebied alleen kunnen worden aangepakt met strategische maatregelen die zijn gericht op groepen van verontreinigende stoffen en niet met een benaderingswijze die is gericht op individuele stoffen.

In het stroomgebiedbeheerplan worden deze werkzaamheden al vermeld. Naar alle waarschijnlijkheid kunnen strategische aspecten en de bijbehorende specifieke maatregelen worden opgenomen in de volgende stroomgebiedbeheerplannen.

1.2 IAWR: Fundamentele kritiek op de vastgelegde waarden in de richtlijnen over de milieukwaliteitsnormen en het grondwater, op de landbouw (cross compliance) en op de omgang met pesticiden. Twijfelt of alle doelstellingen van de artikelen 7 en 11 ook worden bereikt. Bovendien lijkt het onderwerp niet systematisch te zijn behandeld.

Respons:

Omdat de milieukwaliteitsnormen zijn vastgelegd op EU-niveau kan deze discussie niet worden gevoerd op het niveau van het internationaal Rijndistrict.

De KRW is – a priori – geen richtlijn ter bescherming van het drinkwater. Volgens art. 7, sub 2 en 3 KRW kunnen – in verband met de drinkwaterzuivering – strengere normen gelden voor wateren die worden gebruikt voor de drinkwateronttrekking. In bijlage 2 bij het stroomgebiedbeheerplan zijn naast de milieukwaliteitsnormen voor Rijnrelevante stoffen ook waarden opgenomen voor (“drinkwater”)beschermingsgebieden die zijn gericht op EU-richtlijn 98/83/EG. “De lidstaten dragen zorg voor de nodige bescherming van de aangewezen waterlichamen (inname > 10 m³/dag) met de bedoeling de achteruitgang van de kwaliteit daarvan te voorkomen, teneinde het niveau van zuivering dat voor de productie van drinkwater is vereist, te verlagen.”

In het beheerplan wordt tevens verwezen naar de lopende werkzaamheden van de projectgroep MIKRO en naar hoofdstuk 7.1.2 “Maatregelen” voor de stoffen diuron en isoproturon. Meer informatie over nationale waarden is opgenomen in de delen B van het stroomgebiedbeheerplan.

Conclusie:

De standpunten leiden niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan.

2. Praagse methode

BUND: In principe tegen de definitie van “alle technisch en economisch haalbare verbeteringsmaatregelen”

Respons:

De ICBR / het Coördineringscomité verwijst naar bijlage 8 van het beheerplan als “Toelichting bij de Praagse methode”. In deze bijlage wordt de actuele stand van de Europese discussie beschreven en uitgelegd dat er brede toestemming is op alle niveaus: toepassing/discussie op EU-niveau. De Praagse methode wordt beschreven in Annex II – Alternative methodology for defining Good Ecological Potential (GEP) for Heavily Modified Water Bodies (HMWB) and Artificial Water Bodies (AWB) van het CIS-document “TECHNICAL REPORT - Good practice in managing the ecological impacts of hydropower schemes; flood protection works; and works designed to facilitate navigation under the Water Framework Directive”.

Tijdens een CIS-workshop over “sterk veranderde wateren” op 12/13 maart 2009 te Brussel is aangetoond dat de Praagse methode gelijkwaardig is aan de aanpak die is gericht op de referentietoestand. De verdere ontwikkeling van nationale methoden in het internationaal Rijndistrict moet worden afgewacht. Bovendien zij erop gewezen dat de ngo’s ook op Europees niveau hebben meegewerkt aan de uitwerking van de “Praagse methode”.

Conclusie:

Het standpunt leidt niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan. In hoofdstuk 5 is wel een verwijzing naar het bovengenoemde CIS-document ingelast.

3. Passeerbaarheid

IAWR: Principiële ondersteuning van het doel een goede ecologische toestand / een goed ecologisch potentieel te bereiken.

BUND: Op dit moment ontbreekt er in het masterplan informatie over de realisatie van de vispassage bij Gerstheim. (Voor wanneer?)

De BUND juicht het toe dat er rekening is gehouden met de aal.

De BUND begrijpt onder de opvoering van de opwekking van hydro-elektriciteit alleen de optimalisatie van bestaande waterkrachtcentrales en niet de bouw van nieuwe waterkrachtcentrales in programmawateren (voorstel: moratorium).

EEB, GRÜNE LIGA: Algemeen belangrijk aspect

Respons:

Het gepresenteerde beheerplan en het masterplan trekvissen Rijn (ICBR-rapport 179 – www.iksr.org) bevatten concrete informatie over de realisatie van de vispassage in Gerstheim en over veel andere concrete maatregelen in de programmawateren van het internationaal Rijndistrict (zie tabel 9).

In hoofdstuk 7.1.1 van het beheerplan staat m.b.t. de opwekking van hydro-elektriciteit in waterkrachtcentrales en de gevolgen daarvan voor de aalstand het volgende: "Door hun lengte kunnen de dieren zware, meestal dodelijke verwondingen oplopen. De cumulatieve mortaliteit van meerdere, opeenvolgende waterwerken kan aanzienlijk worden genoemd."

Conclusie:

De standpunten leiden niet direct tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan, omdat de gegevens die ontbraken inmiddels zijn opgenomen in het beheerplan en het masterplan trekvissen Rijn (het besluit om in Gerstheim een vispassage aan te leggen, is bekend gemaakt tijdens de Plenaire Vergadering van 2009 te Schaffhausen).

4. Hydromorfologie

IAWR: Principiële ondersteuning van het doel een goede ecologische toestand / een goed ecologisch potentieel te bereiken.

BUND: Positief: biotoopnetwerk en herstel van de uiterwaarden als maatregelen, maar niet concreet genoeg in het stroomgebiedbeheerplan.

EEB, GRÜNE LIGA: Algemene ondersteuning

Respons:

De actuele versie van het stroomgebiedbeheerplan bevat een tabel (bijlage 10) met gekwantificeerde hydromorfologische maatregelen voor de hoofdstroom van de Rijn; in de tabel zit ook een categorie "verbetering van de habitatkwaliteit rond de rivier (uiterwaarden, voorland, dijken)".

Conclusie:

De standpunten leiden niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan, omdat de werkgroep Ecologie de concretisering ondertussen heeft uitgewerkt. Aan de vergaderingen die zijn gebruikt voor deze concretisering hebben vertegenwoordigers van de ngo's deelgenomen.

5. Bescherming en herstel van de uiterwaarden en hoogwaterbelangen

BUND: Alleen aankondiging van dijkverleggingen, amper realisatie.

De B-plannen bevatten hieromtrent geen maatregelen, teeltvrije zones worden in het deel A niet besproken.

EEB, GRÜNE LIGA: Algemene ondersteuning

Respons:

In het overzicht van de maatregelen in bijlage 10 van het stroomgebiedbeheerplan worden de hydromorfologische maatregelen, voor zover mogelijk, gekwantificeerd. Tot deze maatregelen horen o.a. ook dijkverleggingen en andere maatregelen ter verhoging van de soortendiversiteit. Het overzicht van maatregelen geeft een samenvatting voor de hoofdstroom van de Rijn. Verdere maatregelen aan zijrivieren en kleinere wateren zijn te vinden in de delen B.

Met betrekking tot hydromorfologische maatregelen bevat het beheerplan bovendien beknopte informatie over de reductie van de toevoer van fijn sediment d.m.v. maatregelen rond de rivier, die ook belangrijk zijn voor de verhoging van de soortendiversiteit.

Conclusie:

De standpunten leiden niet meer tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan, omdat in de afgeronde tabel de bovengenoemde maatregelen zijn opgenomen (vgl. ook punt 4). Ook in hoofdstuk 7.1.1 worden de door de ngo's genoemde maatregelen vermeld, zoals de aanleg van teeltvrije oeverstroken en de reductie van de toevoer van fijn sediment.

6. Diffuse emissies van nutriënten

IAWR: Stoffen maken deel uit van de IAWR-memoranda

BUND: Gebrekkige stikstofreductiedoelstellingen voor de bescherming van het mariene milieu; concrete informatie over termijnverlengingen ontbreekt. Er moet worden gewezen op de ontoereikende handhaving van de Nitraatrichtlijn en op het verband met de drinkwaterbescherming.

Informatie over fosfor ontbreekt, hoewel fosfor ook een probleem voor niveau A is. Op het vlak van maatregelen kan er met verbeterde zuiveringstechnologie nog veel meer worden bereikt. Biolandbouw sterker bevorderen.

EEB, GRÜNE LIGA: Algemene ondersteuning

Respons:

- Stikstof: In hoofdstuk 5 van het stroomgebiedbeheerplan wordt als na te streven reductiedoelstelling een reductie van de vracht richting Noordzee met 15-20% genoemd; conform tabel 4 in hoofdstuk 7.1.2 ligt de emissiereductie in 2015 rond 10-15%. De uitzondering wordt gemotiveerd in hoofdstuk 5.4.1 van het stroomgebiedbeheerplan: de maatregelen sorteren pas effect na een bepaalde periode en bovendien gaan de modelberekeningen gepaard met onzekerheden.

De staten, deelstaten en regio's in het internationaal Rijndistrict zetten de reeds opgestarte maatregelen ter vermindering van de stikstofvracht voort, waarbij rekening wordt gehouden met het principe "de vervuiler betaalt", met het vigerend EU-beleid (bijv. Richtlijn over stedelijk afvalwater, Nitraatrichtlijn), met de reeds verrichte werkzaamheden en met de evenredigheid.

- Fosfor: Het stroomgebiedbeheerplan bevat uitspraken over fosforconcentraties en fosforreductie. De staten, deelstaten en regio's in het internationaal Rijndistrict zetten de reeds opgestarte maatregelen ter vermindering van de fosforvracht voort, waarbij rekening wordt gehouden met het principe "de vervuiler betaalt", met het vigerend EU-beleid (bijv. Richtlijn over stedelijk afvalwater), met de reeds verrichte werkzaamheden en met de evenredigheid.

Conclusie:

De inhoud van de standpunten leidt niet tot een wijziging van de stikstofpassages in het stroomgebiedbeheerplan. Uit recent beschikbaar gekomen onderzoeksresultaten is gebleken dat in een aantal werkgebieden nog steeds aandacht moet worden gegeven aan de verdere fosforreductie. Hiervoor wordt verwezen naar de deel B-rapportages.

7. Zoutbelasting

IAWR: Stoffen maken deel uit van de IAWR-memoranda

BUND: Grondwaterproblematiek (verzilting in de Duits-Franse Bovenrijn) is volgens de BUND een deel A-onderwerp.

Respons:

Vormt geen probleem op het niveau van het internationaal stroomgebieddistrict (hoofdstuk 4 van het beheerplan). Verzilting kan daarentegen wel een probleem zijn op lokaal / regionaal niveau (bilateraal tussen de (deel)staten).

Conclusie:

De standpunten leiden niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan; als er problemen zijn (bijv. in de Duits-Franse Bovenrijn) worden die bilateraal op B-niveau opgelost.

8. Microverontreinigingen en EDTA/DPTA, organische antiklopmiddelen

IAWR: Stoffen maken deel uit van de IAWR-memoranda

BUND: Informatie hieromtrent ontbreekt, is voor de drinkwatervoorziening van belang

Respons:

Tijdens de Rijnministersconferentie van 2007 hebben de Rijnsoeverstaten in de ICBR de opdracht gekregen een gemeenschappelijke en uitgebreide strategie uit te werken ter reductie en ter voorkoming van de lozing van microverontreinigingen afkomstig van de waterafvoer uit verstedelijkte gebieden en andere bronnen op de Rijn en zijn zijrivieren. Bij deze werkzaamheden wordt er rekening gehouden met de stofgroepen die in de ngo-standpunten worden genoemd. Benadrukt wordt dat de meer dan 100.000 afzonderlijke stoffen of verbindingen die voorkomen in het Rijnstroomgebied alleen kunnen worden aangepakt met strategische maatregelen die zijn gericht op groepen van verontreinigende stoffen en niet met een benaderingswijze die is gericht op individuele stoffen (vgl. hiervoor ook de opmerking onder punt 1).

Conclusie:

De standpunten leiden niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan.

9. Klassieke verontreiniging

BUND: Informatie over de reductie van koper- en zinkemissies ontbreekt; is ook een probleem op niveau A; op het vlak van maatregelen is er nog veel meer mogelijk.

Respons:

- Koper en zink:

Koper en zink worden voornamelijk diffuus geloosd. De industriële en gemeentelijke emissie is relatief gering (inventarisatie – hoofdstuk 3.1.1 – tabel 3.1.1.1).

De industrie heeft hiervoor de beste beschikbare technieken toegepast. Stedelijk afvalwater wordt geloosd via gemeentelijke rwzi's.

De koper- en zinkemissies vanuit diffuse bronnen zijn in het stroomgebiedbeheerplan uitvoerig besproken in de hoofdstukken 5.4.1 en 7.1.2 ("Rijnrelevante stoffen"). Er worden ook maatregelen genoemd die zijn gericht op meerdere diffuse bronnen.

De reductie of eliminatie van emissies vanuit diffuse bronnen staat over het algemeen in verband met maatregelen die dienen te worden genomen op EU-niveau. In het kader van het CIS-proces is een actie aan de gang die eind 2010 zal worden afgerond; hierin wordt bij wijze van voorbeeld voor vier prioritaire / prioritair gevaarlijke stoffen (cadmium, kwik, PAK's en TBT) gekeken naar "maatregelen op EU-niveau". Met medewerking van stakeholders en ngo's zullen hierover twee technische rapporten worden geschreven:

- Technical report on priority substances that are not sufficiently addressed by existing measures and on the identification of potential measures.
- Technical report with potential measures to be taken for cessation or phasing out of discharges, emissions and losses of priority hazardous substances.

Conclusie:

Het standpunt leidt tot de volgende toelichting bij dit punt in het stroomgebiedbeheerplan:

De zin in hoofdstuk 7.1.2 van het beheerplan is aangevuld met de onderstaande passage:

Citaat uit het beheerplan: "Samengevat blijkt dat de beschikbare operationele maatregelen voor de reductie aan de bron van diffuse emissies van koper en zink reeds zijn genomen of in gang gezet. Naast de bepalingen ter reductie van de puntlozingen van deze metalen zijn er m.b.t. diffuse emissies geen concrete aanvullende maatregelen beschikbaar op nationaal niveau. Op EU-niveau (CIS-proces) wordt onderzocht of er maatregelen kunnen worden geformuleerd voor diffuse bronnen en zo ja, welke. Op dit moment liggen mogelijke maatregelen op dit gebied in de onderzoekssfeer en innovatieve projecten."

10. Kwik en PCB's in vissen

BUND: Dit moet in deel A worden behandeld.

Respons:

De ICBR verzamelt op dit moment gegevens over PCB's en andere verontreinigingen in vissen.

Mogelijke maatregelen (m.b.t. de reductie van directe emissies) zijn genomen (zie hoofdstuk 5.4.1 van het stroomgebiedbeheerplan voor de PCB's). Voor historische verontreinigingen wordt verwezen naar het sedimentmanagementplan.

Conclusie:

Het standpunt leidt bijv. tot de volgende toelichting bij dit punt in het stroomgebiedbeheerplan:

Het probleem van de verontreiniging van vissen met PCB's is bekend in het internationaal Rijndistrict. De ICBR heeft begin 2009 besloten om de beschikbare gegevens over de belasting van de vissen in het internationaal Rijndistrict te verzamelen en te beoordelen. Op grond van de bevindingen zal de verontreiniging van vissen bij de volgende monitoring eventueel weer worden opgenomen in het onderzoeksprogramma.

11. Voorkomen van ongevallen en voorzorgsmaatregelen / monitoring

BUND: Dit zou in deel A moeten worden behandeld.

Respons: Er wordt verwezen naar hoofdstuk 7.2.8 van het stroomgebiedbeheerplan.

Conclusie:

Het standpunt leidt niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan.

12. Aspecten van de klimaatverandering, vooral m.b.t. de verandering van de watertemperatuur: afvalwarmte en koelwaterlozingen

BUND: Studie "Warmtebelasting van de Rijn" – er moet meer nadruk worden gelegd op de warmtebelasting, omdat ze grote gevolgen heeft voor de waterkwaliteit en de ecologie; hiermee moet nu al sterker rekening worden gehouden en niet pas in het tweede beheerplan. Dit betekent concreet:

- 1) De watertemperatuur mag niet hoger worden dan 25°C;
- 2) Het model en het plan inzake de warmtebelasting moeten worden opgenomen in het stroomgebiedbeheerplan;
- 3) Het verlenen van vergunningen moet transparanter worden;
- 4) Invoering van een afvalwaterheffing op koelwaterlozingen;
- 5) Alternatieven voor kolen- en kerncentrales.

Respons:

Het probleem is vastgesteld. Voor de komende jaren zijn er verschillende stappen gepland in de expertgroep KLIMA en in andere overleggroepen; in deze groepen zijn de ngo's vertegenwoordigd. De activiteiten worden beschreven in hoofdstuk 6.3 van het beheerplan.

Conclusie:

Het standpunt leidt niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan.

13. Deelname van het publiek

IAWR: Kritiek op de aanpak in het internationaal Rijndistrict

BUND: Kritiek op de aanpak in het internationaal Rijndistrict. Het stroomgebiedbeheerplan dekt niet alle onderwerpen af; sommige thema's worden alleen behandeld in het masterplan.

Respons:

Er wordt verwezen naar paragraaf 7.1.3 en hoofdstuk 9 van het stroomgebiedbeheerplan en naar pagina 80 van de artikel-5-rapportage.

De ICBR heeft een open procedure toegepast: De werkgroep Ecologie heeft samen met de ngo's de "visecologische totaalanalyse" (ICBR-rapporten 162 en 163) opgesteld als basis voor het masterplan. Pas na de afronding van de analyse beschikten de staten over de basiselementen voor de selectie van de maatregelen die worden beschreven in het masterplan.

Het masterplan is af en kan als rapport 179 worden gedownload van het openbare deel van de website van de ICBR onder www.iksr.org.

Conclusie:

De standpunten leiden niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan.

14. Gebrek aan coherentie tussen de delen A en B, kritiek op het gebruik van het begrip "aanpassingen" voor uitzonderingen en kritiek op de motiveringen

BUND: Aanzienlijke verschillen in de implementatie van de KRW in de afzonderlijke (deel)staten

Respons:

Het stroomgebiedbeheerplan, deel A legt de nadruk op de internationale problemen in het internationaal Rijndistrict. Deze beheerskwesaties zijn gedefinieerd in de "inventarisatie

conform artikel 5 KRW". De deel B-rapportages behandelen alle problemen op het niveau van de werkgebieden.

1. Er is een iteratief proces toegepast.
2. Voorbeelden van de top-downbenadering (aan de hand van de vier beheerskwesties):
  - a. passeerbaarheid, habitatdiversiteit
  - b. bescherming van het mariene milieu en stikstof
  - c. Rijnrelevante stoffen
  - d. op elkaar afstemmen van de KRW-doelstellingen en de gebruiksfuncties van water
3. Bottom-upbenadering:

Maatregelen die internationaal gewenst zijn en ook internationaal moeten worden gecoördineerd, zijn conform art. 4 KRW op het niveau van de werkgebieden gecontroleerd op "mogelijkheden voor de tenuitvoerlegging". Het resultaat is opgenomen in het stroomgebiedbeheerplan (deel A).

Milieudoelstellingen en aanpassingen: hiervoor is het volgende citaat uit het CIS-guidance document 20 van belang:

"When discussing exemptions it should be taken into account that the WFD is an environmental directive and exempting from its objectives should not be the rule but exceptional. It is important that before considering the application of exemptions for a certain water body, all relevant requirements from existing EU legislation for the protection of water have to be fulfilled. Nevertheless "exemptions" are an integral part of the environmental objectives set out in Article 4 and the planning process."

Conclusie

Het standpunt leidt niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan.

15. Integratie van milieukosten in de waterprijzen

BUND: Economische analyse en beginsel van de kostenterugwinning; een overzichtstabel ontbreekt; vraag of de kosten voor het onderhoud van de infrastructuur (verbetering van de riolering) zijn meegenomen

Respons:

Er wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van de artikel 5-rapportage ("economische analyse").

In deze rapportage (de zogenaamde "inventarisatie") wordt de kostenterugwinning beschreven in hoofdstuk 6.3, pagina's 77-79. Deze beschrijving hoeft niet te worden herhaald in het stroomgebiedbeheerplan.

Conclusie:

Het standpunt leidt niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan.

16. Opname van de maatregelen van het sedimentmanagementplan in het stroomgebiedbeheerplan

Standpunt van het Havenbedrijf Rotterdam gericht aan de Duitse en de Franse delegatie:

In zijn "standpunt t.a.v. het beheerplan van het Rijnstroomgebied" van 17 juni

- a) vraagt de Port of Rotterdam (PoR) hoe het definitieve stroomgebiedbeheerplan wordt goedgekeurd;
- b) juicht de PoR het sedimentmanagementplan Rijn toe;
- c) vraagt de PoR of Duitsland, net zoals Nederland, maatregelen uit het sedimentmanagementplan (vooral voor de risicogebieden) opneemt in het stroomgebiedbeheerplan.

Respons:

Op a)

Het stroomgebiedbeheerplan deel A wordt, net zoals het ontwerpbeheerplan, opgesteld in de ICBR met medewerking van alle Rijnsoeverstaten en de ICBR-overleggroepen. Zo nodig betrekken de delegaties op nationaal niveau ook de scheepvaartindustrie. Het stroomgebiedbeheerplan moet op 22 december 2009 als overkoepelend rapport voor het Rijndistrict samen met de nationale delen voor het B-niveau worden gepubliceerd. De juridische status van dit plan verschilt van staat tot staat en is afhankelijk van de nationale rechtsorde.

Op c)

In het sedimentmanagementplan wordt onderscheiden tussen verschillen soorten risicogebieden:

- Type A-gebieden: Als aan de drie criteria "zware verontreiniging" (bijv. met HCB), "grote hoeveelheden sediment" en "gemakkelijke resuspensie" is voldaan en als de opwerveling van verontreinigende stoffen wordt bevestigd door hoogwateronderzoeken of door dicht bij de praktijk aanleunende balansen van de vracht, wordt het gebied in kwestie aangewezen als risicogebied van type A (stuwen Marckolsheim en Rhinau).
- Type B-gebieden: Verontreinigde sedimentgebieden met een volume groter dan 1000 m³ waar het risico op natuurlijke resuspensie als gevolg van hoogwater zeer klein is, maar waar wel een risico op resuspensie als gevolg van wind of scheepvaart bestaat (is alleen van belang voor Nederland).
- Type C-gebieden: Verontreinigde sedimentgebieden met een volume groter dan 1000 m³ waar geen risico op natuurlijke resuspensie bestaat, maar waarvan het sediment wel wordt gebaggerd en op stroom mag worden gezet, omdat is voldaan aan de nationale criteria voor de verspreiding in de wateren, worden in principe aangewezen als risicogebieden van type C (bijv. havens).

Maatregelen in de type A-gebieden zijn complex en betreffen meerdere partijen, ook grensoverschrijdend. Het sedimentmanagementplan was een voorwaarde voor verdere overwegingen. Daarom kan ten vroegste in het ontwerp van het beheerplan voor de tweede cyclus rekening worden gehouden met maatregelen.

Conclusie:

Het standpunt leidt niet tot een wijziging van het stroomgebiedbeheerplan.